

Evropský hospodářský a sociální výbor

SOC/592

Posílení spolupráce v boji proti nemocem, jimž lze předcházet očkováním

STANOVISKO

specializované sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství

Doporučení Rady o posílení spolupráce v boji proti nemocem, jimž lze předcházet očkováním

[COM(2018) 244 final – SWD(2018) 149 final]

Zpravodajka: **Renate HEINISCH**

Administrátorka
Datum dokumentu

Valeria ATZORI
24/07/2018

Konzultace	Evropská komise, 17/04/2018
Právní základ	článek 29 Smlouvy o fungování Evropské unie
Rozhodnutí plenárního shromáždění	17/04/2018
Odpovědná specializovaná sekce	Zaměstnanost, sociální věci, občanství
Přijato ve specializované sekci	19/07/2018
Přijato na plenárním zasedání	DD/MM/YYYY
Plenární zasedání č.	...
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	.../.../...

1. Závěry a doporučení

1.1 Na evropské úrovni

- 1.1.1 Spolupráce členských států v oblasti očkování by měla brát v potaz roli očkování v průběhu lidského života a měla by se konkrétně zabývat očkováním pro děti, dospívající, dospělé i starší osoby napříč hranicemi. Údaje Evropského střediska pro prevenci a kontrolu nemocí (ECDC) ukazují, že dříve dětská onemocnění, například spalničky, nyní v důsledku klesající imunity postihují i dospívající a mladé dospělé. To spolu s přeshraničními migračními toky a dostupností nových očkovacích látek, jež cílí na určité věkové skupiny (například očkování proti HPV, meningokokovým onemocněním či pásovému oparu) vybízí k takovému přístupu k očkování, který bude zohledňovat celý životní cyklus.
- 1.1.2 Váhavost rodičů ve vztahu k očkování – výsledek zpochybňování léty prověřených vědeckých důkazů propagačních názorů odmítajících očkování – představuje pro kvalitu života dnešních dětí jedno z největších nebezpečí. Chceme-li zabránit epidemii spalniček, která zachvátila EU, a dalším fatálním případům záškrtu, jež se objevily v poslední době, je nutné proti tomuto obecnějšímu trendu podezřívavosti vůči odborníkům a vědeckému konsenzu bojovat, a to prostřednictvím komunikace založené na faktech, posílené transparentnosti a zvyšování informovanosti. Jedním z nástrojů, které by Komise měla využívat k osvětě ohledně přínosů očkování, je zapojení veřejnosti do výzkumných a inovačních programů, jako je například program „Věda se společností a pro společnost“.
- 1.1.3 EHSV vyzývá Komisi, aby povědomí o úloze, již očkování hraje v ochraně lidí před invalidizujícími onemocněními, zvýšila tím, že bude slavit Evropský den imunizace. Prostřednictvím tohoto fóra by měla vhodným způsobem komunikovat s Evropany, především rodiči, dětmi, zdravotnickými pracovníky, migranty, menšinami a dalšími skupinami obyvatel, jež jsou zvláště ohroženy závažnými důsledky onemocnění, jimž lze předcházet očkováním. Občanům a organizacím by se prostřednictvím všech komunikačních kanálů, včetně hlavních a sociálních médií, měly poskytovat vědecky podložené a dostupné informace. Propagaci očkování napříč generacemi a boji proti nedůvěře by mohl napomoci rovněž přístup ke komunikaci o očkování založený na mezigeneračním učení.
- 1.1.4 V době, kdy se informace a komunikace stále více digitalizují a nové technologie poskytují mnoho příležitostí ke zlepšení přístupu k očkování a jeho využívání, musí Unie usilovat o zlepšení informovanosti Evropanů o očkování, aby skoncovala s váhavostí, a zároveň je třeba zlepšit digitální gramotnost v oblasti zdraví, aby měli lidé přístup k digitálním informacím o očkování a dokázali je zpracovat.
- 1.1.5 Vždy je třeba mít na paměti, že zdraví lidí a zdraví zvířat k sobě neoddělitelně patří. Evropský úřad pro bezpečnost potravin odhaduje, že 75 %¹ infekčních onemocnění postihujících lidi má svůj původ u zvířat. Zdraví lidí a zvířat propojuje i stále rostoucí hrozba antimikrobiální rezistence (AMR). V této souvislosti neslouží očkování pouze k prevenci onemocnění, ale také

¹ [Evropský úřad pro bezpečnost potravin, „How do animal diseases affect humans? \(Jakým způsobem ovlivňují onemocnění zvířat lidi?\)“](#).

přispívá k boji proti antimikrobiální rezistenci, neboť snižuje zbytečné používání antibiotik. Tato společenská hodnota se však neodráží v podpůrných mechanismech EU a pro zemědělce neexistují žádné tržní pobídky k tomu, aby upřednostňovali očkování před levnějšími produkty, které antimikrobiální rezistenci posilují. EHSV doporučuje, aby Komise do nadcházející revize SZP začlenila dotace pro zemědělské podniky vykazující vysokou míru proočkovanosti potřebnou ke zmírnění hospodářských a zdravotních rizik antimikrobiální rezistence.

1.2 Na vnitrostátní úrovni

1.2.1 Musíme zajistit, aby se onemocnění z dávné minulosti, jimž lze předcházet, ani ta, kterým je možné předcházet pomocí nových generací očkovacích látek, už nikdy v budoucnu znovu neobjevila. Základem úsilí v boji proti nedůvěře vůči očkování jsou zdravotničtí pracovníci, včetně lékárníků, zdravotních sester, lékařů i poskytovatelů zdravotnických služeb ve školách a na pracovištích, neboť hrají klíčovou roli v informování pacientů a poskytování poradenství. EHSV naléhavě vyzývá členské státy, aby investovaly do průběžné odborné přípravy, která by zdravotnickým pracovníkům, zejména lékárníkům, umožnila stát se propagátory očkování a hradbou chránící před děsivými důsledky, jež má hnutí namířené proti očkování pro veřejné zdraví. Očkování by navíc mohli provádět lékaři, aby bylo zajištěno bezpečné zvládnutí případných akutních reakcí či anafylaktického šoku.

1.2.2 Zdravotničtí pracovníci jsou také vystaveni riziku expozice celé řadě onemocnění. Jakožto poradní orgán zastupující pracovníky, zaměstnavatele a další zájmové skupiny vyzývá EHSV členské státy, aby zajistily plné a účinné provedení směrnice 2000/54/ES, která stanoví, že existuje-li riziko pro zdraví a bezpečnost pracovníků v důsledku expozice biologickým činitelům, pro něž existuje účinná očkovací látka, jejich zaměstnavatel by jim měl nabídnout očkování.

1.2.3 Kromě zdravotnických pracovníků by se členské státy měly více snažit oslovit skupiny obyvatel, které jsou zvláště ohroženy závažnými důsledky konkrétních onemocnění, jimž lze předcházet očkováním, jako jsou děti, těhotné ženy, starší lidé, menšiny a lidé se zvláštními zdravotními problémy nebo lidé vystavení pohlavně přenosným onemocněním, například lidskému papilomaviru (HPV) či žloutence typu A a B. Nedostatečnou míru proočkovanosti by mohla pomoci řešit kombinace pravidelných kontrol, jako jsou kontroly u pediatra nebo v zaměstnání, s imunizačními programy.

1.2.4 Věková struktura evropského obyvatelstva se začala obracet a Evropa tak v současnosti čelí nebývalé a náročné situaci. Jako jeden z nástrojů k řešení této výzvy by měla být zvažena preventivní opatření, například očkování dospělých, jež by současně přispěla k evropskému cíli aktivního a zdravého stárnutí.

1.2.5 EHSV nicméně se znepokojením konstatuje, že ačkoli Komise v roce 2009 stanovila cíl 75% proočkovanosti starších skupin obyvatel proti chřipce, tento cíl splnil pouze jediný členský stát. Vzhledem k tomu, že chřipka je u starších lidí přinejlepším invalidizujícím, v nejhorším případě pak smrtelným onemocněním, členské státy by měly své úsilí o dosažení tohoto cíle zdvojnásobit.

1.2.6 Výzvy, jimž členské státy v současnosti čelí, sahají od nedůvěry vůči očkování po demografické změny související se stárnutím populace a zvýšeným pohybem osob, jež mají dopad na riziko expozice patogenům v celé Unii. EHSV žádá členské státy, aby mezi sebou sdílely osvědčené postupy a know-how pro řešení těchto výzev.

2. Obecné připomínky

2.1 EHSV podporuje přístup, který Komise zaujala k posílení spolupráce v boji proti nemocem, jimž lze předcházet očkováním, a který je založen na třech pilířích, jakožto včasnou reakci na naléhavé hrozby pro zdraví, jimž EU v současnosti čelí, tj. váhavosti vůči očkování, klesající proočkovanosti u určitých onemocnění, bezprecedentnímu nárůstu výskytu onemocnění, jimž lze předcházet očkováním, rozdílům ve vnitrostátních programech očkování a nedostatku očkovacích látek.

2.2 EHSV vítá činnosti navržené za účelem posílení synergií na vnitrostátní, evropské i mezinárodní úrovni mezi politikami týkajícími se očkování a souvisejícími politikami, včetně těch, jež se zaměřují na připravenost na krize, elektronické zdravotnictví, hodnocení zdravotnických technologií, výzkum a vývoj a farmaceutický průmysl. Řešení výzev, které v současnosti oslabují účinnost programů očkování v celé Unii, vyžaduje koordinované úsilí.

2.3 Díky očkování, hlavnímu nástroji primární prevence, jež zabraňuje onemocnění jednotlivců a současně zastavuje cirkulaci virů, se podařilo z Evropy vymýtit dětskou obrnu a další onemocnění, například pravé neštovice. Mimo Evropu vedla globalizace k nárůstu přeshraničních toků virů, patogenů a nemocí, jakož i lidí. Nedávné migrační toky tento trend urychlily. Očkování významně přispívá ke globálnímu zdraví, neboť nemoci nejsou omezeny státními ani regionálními hranicemi.

2.4 V Evropské unii spadají programy očkování do oblastí působnosti členských států. V důsledku toho existují v rámci EU souběžně různé imunizační strategie, přičemž některé členské státy zavedly pokročilé programy zaměřené na konkrétní onemocnění v průběhu celého životního cyklu nebo zohledňující zeměpisná specifika. Vzhledem k tomu, že nemoci se šíří bez ohledu na hranice, EHSV podporuje návrh Komise na vypracování pokynů pro společný očkovací kalendář EU, které by usnadnily sladění vnitrostátních kalendářů.

2.5 Nedostatečná harmonizace očkovacích kalendářů v rámci Unie je rovněž na překážku svobodě pohybu a pobytu, jež patří mezi základní práva občanů EU a jejich rodinných příslušníků. Jak ostatně naznačuje i sdělení Komise, pro lidi – zejména děti – může být pokračování v očkování složité, pokud se stěhují přes hranice. Harmonizace by nicméně neměla vést k omezení škály dostupných očkovacích látek.

2.6 Rada ve svých závěrech z prosince 2014² uznala, že ačkoli je očkování pro veřejné zdraví účinným nástrojem, znovu se objevující přenosná onemocnění jako tuberkulóza, spalničky, černý kašel a zarděnky, jež jsou vysoce nakažlivá a mohou vést k vysokému počtu úmrtí,

²

[Závěry Rady o očkování jako účinném nástroji v oblasti veřejného zdraví, 1. prosince 2014.](#)

představují pro veřejné zdraví i nadále výzvu. Nedávný vývoj činí spolupráci členských států v boji proti onemocněním, jimž lze předcházet očkováním, ještě naléhavější.

- 2.7 S ohledem na výše uvedené představuje doporučení Rady o posílení spolupráce mezi členskými státy, průmyslem a zúčastněnými stranami krok správným směrem. EHSV posílenou spolupráci v oblasti očkování plně podporuje.

3. Zvláštní připomínky

- 3.1 EHSV podporuje názor Komise, že k dosažení cílů nastíněných ve sdělení by mohly napomoci digitální nástroje, například společný očkovací průkaz pro občany EU, dostupný prostřednictvím elektronických informačních systémů pro imunizaci, a internetový portál zaměřený na zvyšování povědomí o přínosech a bezpečnosti očkování. V tomto ohledu by Komise měla spolu s členskými státy pracovat na zvýšení digitální gramotnosti Evropanů v oblasti zdraví, aby se přínosy těchto digitálních nástrojů maximalizovaly.
- 3.2 Vzhledem k tomu, že zátěž dříve dětských onemocnění se přesouvá do pozdějších fází života a že jsou dostupné nové očkovací látky, které dokáží zabránit onemocněním u dospělých i u starších věkových skupin, členské státy se vybízejí, aby zvážily programy očkování v průběhu celého životního cyklu a zohlednily přitom nákladově nejefektivnější očkovací strategie pro prevenci onemocnění v souladu s potřebami různých skupin (například dospívajících, těhotných žen, jednotlivců s chronickými zdravotními problémy, menšin a starších osob).
- 3.3 Jak upozornil Jean-Claude Juncker ve svém projevu o stavu Unie v roce 2017, děti stále umírají na nemoci, jimž lze předcházet očkováním, jako jsou spalničky. Riziko, jež pro děti znamenají nenačkovaní spolužáci, představuje závažnou hrozbu. Umístění do školy možná bude muset být podmíněno dokladem o očkování, aby se tak zajistila vysoká míra proočkovanosti. V této souvislosti by školy a pedagogové měli být lépe informováni o úloze očkovacích látek, aby mohli o očkování hovořit s rodiči a dětmi. Toto vzdělávací hledisko je klíčovým faktorem, neboť školy hrají v rozhodovacím procesu rodičů ústřední úlohu.
- 3.4 Typy rakoviny, jimž lze předcházet očkováním, ohrožují dnešní dospívající a s věkem se u nich mohou rozvinout ve smrtelné onemocnění. Tváří v tvář rostoucí hrozbě rakoviny učinily členské státy z boje proti ní nejvyšší prioritu svých politických programů. Zkušenosti ukazují, že řádně prováděné očkovací politiky mohou dosáhnout téměř úplného vymýcení infekčních onemocnění, například těch souvisejících s lidským papilomavirem (HPV). Očkování dospívajících proti HPV je třeba považovat za hlavní součást programů boje proti rakovině, neboť tento typ je specifickou kategorií rakoviny, jíž lze předcházet očkováním.
- 3.5 Očkování dospělých bývá někdy jediným dostupným preventivním řešením, jak zastavit určité onemocnění – zcela mu zabránit, nebo alespoň zmírnit jeho závažnost – jako v případě chřipky či pásového oparu. Pásovým oparem onemocní v Evropské unii během svého života každý čtvrtý člověk a na následky chřipky každoročně předčasně zemře téměř 40 000 lidí. Tato čísla lze pomocí očkování jedinečně snížit.

3.6 Vzhledem k údajné vážavosti mezi samotnými zdravotnickými pracovníky a rovněž vzhledem k případům a výskytu onemocnění, jimž lze předcházet očkováním, v důsledku přenosu ze zdravotnického personálu by mělo být provádění a dodržování programů očkování zdravotnických pracovníků v souladu se směrnicí 2000/54/ES bedlivě sledováno a podporováno pomocí odpovídající odborné přípravy, a to v zájmu bezpečnosti pacientů i ochrany samotných zdravotnických pracovníků.

V Bruselu dne 19. července 2018

Christa SCHWENG

předsedkyně specializované sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství
